

**WYDZIAŁ PODSTAWOWYCH PROBLEMÓW TECHNIKI
KARTA PRZEDMIOTU**

Nazwa w języku polskim: Podstawy elektrodynamiki
Nazwa w języku angielskim: Introduction to Electrodynamics
Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Fizyka Techniczna
Specjalność (jeśli dotyczy): Nanoinżynieria/Fotonika
Stopień studiów i forma: I / ~~II~~ stopień*, stacjonarna / niestacjonarna*
Rodzaj przedmiotu: obowiązkowy / wybieralny / ogólnouczelniany*
Kod przedmiotu FZP001205W i FZP001205C
Grupa kursów NIE

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30	30			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	30	60			
Forma zaliczenia	Egzamin / zaliczenie na ocenę*	Egzamin / zaliczenie na ocenę*	Egzamin / zaliczenie na ocenę*	Egzamin / zaliczenie na ocenę*	Egzamin / zaliczenie na ocenę*
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	1	2			
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)		2			
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	1	1,2			

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

1. Podstawowa wiedza z zakresu analizy matematycznej
2. Podstawowa wiedza z zakresu algebry
3. Wiedza z zakresu fizyki ogólnej

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Nabycie wiedzy z zakresu metod formalnych stosowanych do opisu zjawisk elektrodynamiki
 C2 Nabycie wiedzy na temat wielkości podstawowych, przyjmowanych założeń, cechowania potencjału i rozważanych obiektów w elektrodynamice
 C3 Określenie podstawowych zjawisk elektromagnetycznych oraz wyprowadzenie równań opisujących je na podstawie prowadzonych rozważań
 C4 Nabycie umiejętności rozwiązywania wybranych równań i badania własności, w tym niezmienniczości względem transformacji: cechowania, TCP, grupy obrotów w czasoprzestrzeni
 C5 Opanowanie umiejętności studiowania literatury i prezentacji wiedzy w zakresie stosowanych metod matematycznych i badanych własności fal elektromagnetycznych

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

- PEK_W01 ma pogłębioną wiedzę w zakresie podstawowych zagadnień elektrodynamiki, zna i rozumie pojęcie czasoprzestrzeni oraz stosowane podejście – formalizm Lagrange’a, identyfikuje wprowadzone czteroobiekty, rozumie i potrafi określić ich własności
- PEK_W02 rozumie prawa rządzące zjawiskami elektromagnetycznymi oraz zna przyczyny ich zachodzenia, zna własności stałych pól, ma wiedzę odnośnie inwariantów i zasad zachowania w elektrodynamice
- PEK_W03 zna i rozumie transformacje dla pola elektromagnetycznego oraz wynikające stąd zjawiska i efekty, na wiedzę na temat niezmienniczości równań względem transformacji: cechowania, TCP, Lorentza
- PEK_W04 zna metody otrzymywania i rozwiązywania równań falowych, rozumie przyjmowane założenia i otrzymywane rezultaty dla promieniowania dipolowego i optyki geometrycznej

Z zakresu umiejętności:

- PEK_U01 potrafi poprawnie i efektywnie stosować elementy rachunku wektorowego i tensorowego w celu wyznaczania operacji różniczkowych na funkcjach pól skalarnych i wektorowych, umie wykazać ich własności, umie prowadzić rozważania w krzywoliniowych układach współrzędnych, potrafi stosować wzory Gaussa i Stokes oraz uogólniać je, umie wyznaczać potencjały
- PEK_U02 potrafi liczyć proste całki krzywoliniowe i powierzchniowe, umie posługiwać się funkcjami uogólnionymi – dystrybucjami i wykorzystywać ich własności, potrafi przygotować i zreferować zagadnienia rozwiązywania równania Poissona w oparciu o literaturę naukową
- PEK_U03 umie wyjaśnić niezmienniczość interwału czasoprzestrzennego, potrafi posługiwać się metodami transformacji wielkości i równań elektrodynamiki w czasoprzestrzeni, umie wykazać niezmienniczość równań Maxwella oraz wyznaczyć postać transformacji Lorentza

Z zakresu kompetencji społecznych:

- PEK_K01 potrafi korzystać z literatury naukowej, w tym docierać do materiałów źródłowych oraz dokonywać ich przeglądu
- PEK_K02 ma znajomość aparatu czterowymiarowego formalizmu Lagrange’a w zakresie umożliwiającym studiowanie literatury naukowej oraz poznawanie, rozwijanie i referowanie innych zagadnień elektrodynamiki i mechaniki relatywistycznej

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Podstawowe pojęcia formalizmu Lagrange’a, zasada najmniejszego działania Hamiltona, równania Lagrange’a, własności lagranżjanu, działanie swobodnej cząstki relatywistycznej, pęd, siła, energia, czasoprzestrzeń, czterowektory, czterotensory, czterorogradient, potencjał pola elektromagnetycznego, oddziaływanie ładunku z polem, całki ruchu, pęd uogólniony, funkcja Hamiltona, równania ruchu ładunku w polu, siła Lorentza.	6
Wy2	Prawo Coulomba, prawo Gaussa, potencjał elektryczny – równanie Poissona, równanie Laplace’a oraz pola elektryczne i magnetyczne, zmiana energii relatywistycznej, odbicie w czasie, wybór potencjału, stałe pole elektromagnetyczne, ruch w stałym i jednorodnym polu elektromagnetycznym	4
Wy3	Tensor pola elektromagnetycznego, cechowanie potencjału, równania ruchu, transformacja tensora i przekształcenie pól E i H, niezmienniki pola, zasady	6

	transformacji pól, pierwsza para równań Maxwella, interpretacja całkowa, prawo Coulomba, prawo indukcji Faradaya, swobodne pole elektromagnetyczne, zasada superpozycji, postać działania, druga para równań Maxwella, interpretacja całkowa, prawo Biota-Savarta, prawo Ampera, konsekwencje równań Maxwella	
Wy4	Równania ciągłości dla ładunku, gęstości i strumienia energii, wektor Poyntinga, tensor napięć Maxwella, zasady zachowania energii i pędu, elektrostatyka, równania Poissona i Laplace'a, prawo Coulomba, energia pola, moment dipolowy od grupy ładunków, układ ładunków w zewnętrznym polu E, oddziaływanie grup ładunków, magnetostatyka, średnie pole magnetyczne, równanie Poissona, prawo Biota-Savarta	6
Wy5	Fale elektromagnetyczne, równanie falowe d'Alemberta, cechowanie Lorentza i cechowanie Coulomba, równanie falowe w postaci czterowymiarowej, fale płaskie, transformacja Lorentza dla gęstości energii fali płaskiej, monochromatyczna fala płaska, zjawisko Dopplera	4
Wy6	Optyka geometryczna, równanie d'Alemberta a równanie eikonału, równania promieni, zasada Fermata, prawo Snella, promieniowanie fal elektromagnetycznych, potencjały retardowane, promieniowanie poruszającego się ładunku, pole elektromagnetyczne w dalekich odległościach od układu ładunków, falowa strefa promieniowania	4
	Suma godzin	30

Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	Metody algebry wektorów i tensorów, delta Kröneckera i tensor Levi-Civity, własności wektorowych operatorów różniczkowych: gradient, dywergencja, rotacja, laplasjan, krzywoliniowe układy współrzędnych, funkcje pola we współrzędnych krzywoliniowych, wzory Gaussa, Stokesa, Greena, niezmienniki pola, całki krzywoliniowe i powierzchniowe, potencjały	10
Ćw2	Elementy teorii dystrybucji, funkcja delta Diraca, jej własności i reprezentacje, rozwiązanie równania Poissona, pola źródłowe i solenoidalne	6
Ćw3	Prędkość światła, doświadczenie Michalsona i Morleya, interwał czasoprzestrzenny jako niezmiennik transformacji pomiędzy dwoma układami inercjalnymi, obserwacja zdarzeń dla interwału czasowego i interwału przestrzennego, skrócenie Lorentza, dylatacja czasu, niezmienniczość ładunku	5
Ćw4	Obroty czasoprzestrzeni jako transformacje przejścia pomiędzy układami inercjalnymi, transformacje czterowektorów, związki transformacyjne – relacje ortogonalności, transformacje operatorów różniczkowych, niezmienniczość transformacji równań Maxwella, równań ciągłości, czterodwywergencji, wyprowadzenie związków transformacyjnych typu szczególna transformacja Lorentza	7
Ćw5	Wyznaczanie energii potencjalnej od ładunków równomiernie rozłożonych	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE
1. Wykłady problemowy – metoda tradycyjna
2. Wykład – udostępniony w sieci zapis elektroniczny
3. Ćwiczenia rachunkowe i ćwiczenia problemowe – metoda tradycyjna
4. Ćwiczenia problemowe, uzupełnienia – prezentacje multimedialne
5. Konsultacje
6. Praca własna – przygotowanie do ćwiczeń

7. Samodzielne przygotowanie prezentacji podanego zagadnienia - wykorzystanie aktualnej literatury przedmiotu

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_U01 PEK_U02 PEK_U03	odpowiedzi ustne, kolokwium
F2	PEK_U01 PEK_U02 PEK_U03 PEK_K01	wystąpienia przygotowane dla podanego zagadnienia
$P = 0,5 \cdot F1 + 0,5 \cdot F2$		
F3	PEK_W01 PEK_W02 PEK_W03 PEK_W04 PEK_K02	egzamin
$P = F3$		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

[1] L.D. Landau, E.M. Lifszic	Teoria pola – fizyka teoretyczna
[2] L.D. Landau, E.M. Lifszic	Krótki kurs fizyki teoretycznej, tom 1 mechanika, elektrodynamika
[3] D.J. Griffiths	Podstawy elektrodynamiki
[4] J.D. Jackson	Elektrodynamika klasyczna
[5] M. Suffczyński	Elektrodynamika
[6] B. Konorski	Elementy teorii względności, relatywistycznej mechaniki i elektrodynamiki
[7] A. Januszajtis	Fizyka dla politechnik, t. I cząstki
[8] A. Januszajtis	Fizyka dla politechnik, t. II pola
[9] D. Holliday, R. Resnick	Fizyka t. II
[10] F. Rohrilch	Klasyczna teoria cząstek naładowanych
[11] W. Bolton	Zarys fizyki, cz. 2

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA

[1] E. Karaśkiewicz	Zarys teorii wektorów i tensorów
[2] J. Górski, S. Brychczy, T. Czarliński, B. Głowczyńska, D. Węglowska, W. Woźniak	Wybrane działy matematyki stosowanej

[3] L.G. Grieczko, W.I. Sugarow,

O.F. Tomasiewicz,

A.M. Fiedorcienko

Zadania z fizyki teoretycznej

[4] B.F. Schulz

Wstęp do ogólnej teorii względności

[5] K.A. Meissner

Klasyczna teoria pola

[6] R. Sikora

Teoria pola elektromagnetycznego

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Prof. dr hab. inż. Ryszard Gonczarek, ryszard.gonczarek@pwr.wroc.pl

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
 PODSTAWY ELEKTRODYNAMIKI
 Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU FIZYKA TECHNICZNA
 I SPECJALNOŚCI NANOINŻYNIERIA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)**	Cele przedmiotu***	Treści programowe***	Numer narzędzia dydaktycznego***
PEK_W01 (wiedza)	K1FTE_W06 K1FTE_W01, K1FTE_W02, K1FTE_W05, K1FTE_W11_S1NIN	C1, C2, C3, C4	Wy1, Wy2, Wy3, Wy4	1, 2, 5
PEK_W02	K1FTE_W01, K1FTE_W02, K1FTE_W05, K1FTE_W11_S1NIN	C1, C2, C3, C4	Wy3, Wy4	1, 2, 5
PEK_W03	K1FTE_W02, K1FTE_W05, K1FTE_W11_S1NIN	C1, C2, C3, C4	Wy5, Wy6, Wy7, Wy8, Wy9	1, 2, 5
PEK_U01 (umiejętności)	K1FTE_U01, K1FTE_U02, K1FTE_U04	C1, C2, C3, C4	Ćw1, Ćw2, Ćw3	3, 5, 6
PEK_U02	K1FTE_U01, K1FTE_U02, K1FTE_U04	C1, C2, C3, C4, C5	Ćw4, Ćw5, Ćw6, Ćw7	3, 4, 5, 6, 7
PEK_U03	K1FTE_U01, K1FTE_U02, K1FTE_U04	C1, C2, C3, C4, C5	Ćw4, Ćw5, Ćw6, Ćw7	3, 4, 5, 6, 7
PEK_K01 (kompetencje)	K1FTE_K01, K1FTE_K02, K1FTE_K03	C1, C2, C3, C4, C5	Wy1 – Wy9, Ćw1 – Ćw7	1 – 7
PEK_K02	K1FTE_K01, K1FTE_K02, K1FTE_K03	C1, C2, C3, C4, C5	Wy1 – Wy9, Ćw1 – Ćw7	1 – 7

** - wpisać symbole kierunkowych/specjalnościowych efektów kształcenia

*** - z tabeli powyżej